'שטר בירורין' - ל'דין תורה' על 'תביעת גט' עם 'כל הזכותים להלכה' - דלכו"ע אין כח לשון בי"ד לקפחו מזה [בלי 'טוענים']

הבהרה: עד לפני 20 שנה לא הזכירו בתי דיינינו ב'כתב' ענין 'גירושין' לא ב'הזמנה' וכש"כ דלא ב'שט"ב' ועאכו"כ דלא ב'פס"ד', [וכל דבר ש'בכתב' היה רק בנוגע 'דיני ממונות' בשביניהם], כי הזכרת ה'גט' בכתב פוסל הגט ב'מעושה'. **דלמרות** ד'קבלת שט"ב' שבאונס מחמת שאמיימנים לא'ן ב'סידור' בא' 'היתר ערכאות' (מ"ב, סי' רכ"ז), **ריב"ש** (סי' ר"מ), **מ"מ** כתב **רמ"ז** (שם, סי"ד); דצריכין לבטל ה'התחייבות' טרם הגט, וכתבו **גם מקושר** (אות ל"ט, סק"ג), **אגודת אזוב** (סי' י"ט, אות ל"ג) **עונג יו"ט** (סי' קס"ח, ד"ה שוב) [וכעי"ז כתב **מבי"ט** (מ"ג, סי' מ"א)] הטעם: דכשהבעל סובר שמוכרח לציית הגט פוסל ב'מעושה'. [וה"ה כשבנ"א סוברים שהשט"ב מחייבו לציית, ובוה ירא שירדפוהו ע"כ, וכש"כ כהיום דחתימת שט"ב 'מחייב ציות' ע"פ חוק 'ארבטרעישן' דהוי מכשול ד'מעושה ע"י עכו"ם' וכדהוכיח המציאות]. **ומטעם** זה כתב **אוריין תליתאי** (סי' ס"ג): שאין חותמתיו שט"ב על 'תביעת גט'. **ומאז** שהתחילו ל'שנות' לאחרונה להזכיר ענין ה'גט' ב'הזמנה' ו'שט"ב' ו'פס"ד', וצא"ל שאין מבטלים אותה טרם הגט, אדרבה הם מוציאין 'תמיד' 'פס"ד לגרש' על סמך הגט, פשוט ד'כל המשנה ידו על התחתונה', ומי שממאן לגרש ונתבע ל'גט', לא רק שיש שי לו ה'זכות' לעמוד על נוסח שט"ב זה, להגן על זכיותיו המגיעים לו הלכה ע"פ כל הפוסקים, שלא יקפחוה ממנו להכריחו לגרש שלא כדין, ויהיה 'צוקע לשעבר' שאינו נענה. **אלא** דאף 'אסור' לו לחתום על נוסח שט"ב שלהם: שיוכלו לקפחו מאשתו, אז 'לייעץ לו בכתב לגרש' ע"פ סברת כריסם, וזהו מג' פנים: **א**), לטובת ה'אשה': שתנצל מאיסור 'אשת איש' בגט פסול. **ב**), לטובת ה'כלל': שייצגלו מטמעית 'ממזרים' ומחרון אף ה' ב'פרענית'ת כל הקהל' וכמש"כ **העקידה** (ויראא). **ואם** הבי"ד מאיימים עליו עם 'סירוב' או 'היתר ערכאות', מבלי שידחו בכתב ה'מקורות' שבכאן בהתאם ל'כללי הוראה והכרעה', הן 'אלמים' המשתלטים עליו ב'כח הזרוע' בנגוד תוה"ק, ו'סירובם' אין לה שום תוקף כלל, והוי 'הוצאת שם רע' בעלמא שאין עך הסרה עולמית.

בירור זכות הבעל לשט"ב זה: [**א**] הבעל יש לו זכות 'קים לי' בנוגע לתביעת גירושין, שיוכל להסתמך אף על מיעוט פוסקים הפוטרים אותו מלגרש, ע' [**א**] **בית שמואל** (אה"ע סי' ט', סק"ג), [**ב**] **גט פשוט** (כללים, סי' ב') בשם [**ג**] **מהרי"ל** (מ"ב, סי' ז'), [**ד**] **בפחד יצחק** (מערכת למי כוופין), וכ"כ: [**ה**] **מר ואהלות** (אה"ע, סי' י"ז), [**ו**] **חת"ם** (אה"ע חי"א, סי' קכ"ז) [**ז**] **בפת"ש** (אה"ע סי' ע"ז, סק"ח, וסי' קנ"ד, סק"ט), [**ח**] **כת"ם** (אה"ע, סי' ק"ז), [**ט**] **שערי רחמים** (מ"א, אה"ע סי' ס"ט ס"ק ל"ב), [**י**] **אבני האפוד** (מ"א, אה"ע סי' קנ"ד, אותיות י' וי"ב), [**יא**] **חתן סופר** (סי' ק"ט), [**יב**] **מהרש"ם** (מ"ח, סי' ס"ז), [**יג**] **דבר יהושע** (מ"ג, סי' ל"ו), [**יד**] **נחל"צ** (מ"ג, סי' ל"ו), [**טו**] **משפטי שמואל** (תניינא, סי' כ"ו), וליכא שום חולק ע"ז. **ואם** כן גדול כחו שיוכל להסתמך אף על 'מיעוט' הפוסקים, כש"כ ק"ו שיש לו כח לעמוד על 'זכותיו' מה שמגיעים לו 'אליבא דס"ו'. [**ב**] ומכ"ל ברור: שכל בעל הנתבע עם המסתפרץ, המוכן לחתום על נוסח זה, וממאן מלחתום על נוסח שמושיטים לו, המקפח אותו אף רק מ'תנאי' אחד שבכאן, יש לו דין 'ציית דין' גמור. **וכיון** דליכא שום אמתלא לב"ד, שיצאנו מלדיינו ע"פ נוסח זה [וכדלקמן (מקורות: ב, וריאא)] זולת המטרה: לחייבו בגט שלא כדין, מה שכך מסתיים אצלם כל 'פסק דין' שהבעל יגרש, א"כ פשוט דעל האשה מוטל למציא ב"ד שיסכימו לדון ע"פ נוסח זה, ד'מאן דכאיב ליה אזיל לבי אסיא'. **דפשוט**, דלא רק שיאנו מחוייב להפקיר את כל עתידו בידי אנשים הרוצים להשתלט עליו לקפחו מכל אשר לו שלא כדין [בשביל נגיעת פרנסתם] ע"פ נוסח שט"ב מה שבדו מלבם לערטל ולקפח אל הבעל מכל זכויותיו ההלכתיים, אלא דלפי פסק בעל **משנה**[ד] אף 'אסור' לחתום על שט"ב שלהם אף בד"מ, וכש"כ באישות דהרי זה פוסל את הגט כדלקמן (מקורות: ב, וג), ונמצא דהנה יותר יש לו שם לירא לדונו ע"פ נוסחתם מע"פ נוסח הבי"ד שב"ד המוציאים 'סירוב' ב'בעל, בשביל שהוא עומד על נוסח שט"ב זה שעם 'זכיותיו' המגיעים לו הלכה לכו"ע, הם 'מגלי פנים בתורה שלא כהלכה', ועוברים על העונות

מודים אנחנו החתומים מטה שקבלנו עלינו הדיינים: הרה"ג_____ שליט"א, והרה"ג_____ שליט"א, והרה"ג_____ שליט"א, לדון ולהורות בינינו על 'תביעת גט', על פי אלה התנאים דלהלן: [**א**], שלא שמעו בעבר וגם לא שמעו בעתיד שום טענה [כולל 'חוות דעת' מ'מומחים' או 'עסקנים'] חוץ לבית דין, או שלא בנוכחות שני הצדדים[א]. [**ב**], שה'פסק דין שבכתב' יהיה רק על פי 'דין גמור'[ב], [דהיינו בלי שום קיפוח כלל מן הזכיות שעל פי 'דין תורה גמור', הכולל זכות 'קים לי' על פי המבואר ב'כללי הפוסקים'[ג]], ומבלי שום מתן 'ייעוץ' או 'חוות דעת' כלל 'בכתב', ועצם נתינת 'ייעוץ' או 'חוות דעת' בכתב, מבטל למפרע כל תוקף בירורין בין בדיני ישראל ובין בדיני או"ה[ד]. [**ג**], שה'פסק דין' יינתן לנו עם 'מהיכן' דנתוני בכתב', [בפירוט ה'טענות' וה'מענות', וה'מקורות' וה'נימוקים' בהלכה מה שהפסק דן עליהם[ה]]. [**ד**], ועם 'זכות ערעור', [שאם יובא לפניהם 'ערעור בכתב' על הפסק דין, בתוך שלשים יום משהגיע הפסק דין לידינו, בהוכחת 'טעות בדבר משנה' על פי היסודות שב'כללי הפוסקים', והדיינים לא יתקנו הפסק דין כפי דברי המערער, וגם לא יוכיחו 'בכתב' הפרכת הערעור בתוך שלשים יום משהגיע לידם, מבוסס על פי היסודות שב'כללי הפוסקים', יתבטל הפסק דין מאליה ולא נהיה חייבים לציית כלל להפסק דין[ו], וגם לא יהיה לה שום תוקף כלל בדינא דמלכותא]. [**ה**], ורק אם הפסק דין הסופי יינתן לנו בתוך שלשה חדשים מהיום[ז]. [**ו**], אנו מקבלים עלינו שלא לביא לבית דין 'טוען רבני מקצועי' [שקבע עצמו להתפרנס מזה] ואף לא בהסכמת הצדדים[ח], וגם לא 'טוען מקריי' זולת בהסכמת צד השני[ט]. [**ז**] סמכות הדיינים בשט"ב זה הוא רק על 'תביעת גט' בלבד, והוצאת 'פסק' על שאר דברים [אף המסתעף מזה כגון 'נכסי מלוג'] מבטל כל תוקף השט"ב בין בדין ישראל ובין בדיני או"ה[י]. **ואם** יארע, שעל אף שחתרו הדיינים אחר האמת [בין ב'מציאות' של העובדא, ובין בבירור ה'הלכה'] כפי יכולתם, ומבלי לנטות הקו לשום צד, ועם כל זה 'טעו בלא יודעין' ולא נתעוררו לשגגה, ולא נתעוררו לזה אף לא הרגישו בכך מעצמם כלל, אז אנו מוחלין להם במחילה גמורה בין ב'דיני אדם' ובין ב'דיני שמים'[יא]. **תוקף** שטר בירורין שם הוא בביטול כל מודעות ומודעא דמודעא עד סוף כל המודעות, ויתרנו על זכיותינו שעל פי חוקי 'ארבטרעישן']. **כ"ז** נעשה בקנין גמור אגב סודר במנא דכשר למקנא ביה, דלא כאסמכתא ודלא כטופסא דשטרא, והכל שריר וקים.

ועל זה באנו על החתומים[ב] יום_____ פרשת_____, יום_____ לחודש_____ שנת חמשת אלפים תש"_____ ניו יארק יצ"ו.

תובעת_____ אדרעס_____ טעל._____ (_____) סעל. (_____)

נתבע_____ אדרעס_____ טעל._____ (_____)

מקורות וביאורים: (**א**), עי' **גמרא** (שבועות דא"ש, א.) וסוטה כ, א.): ההדיין וגם הבע"ד עוברים בל' לאוין, ונפסק להלכה **ברמב"ם** (סנהד' פכ"א, ה"ז), **וטשו"ע** (חו"מ סי' י"ז, ס"ה), **ובפת"ש** (שם, סק"ח) [בשם **בר"ל**] (וישב בכ"ל, ע"א): **דעון זה שקול כ'עבודה זה'**, ועי' **רש"י** (סוטה כ"א, א.), **ורמב"ם** (סה"מ, ל"ת רפ"א) שהסביר: שאפילו שמיעת 'דבר אחד' שלא בפני השני, מהוה מכשול גדול הגורם לעיוות הדין, וה"ב (סי' י"ז, אות ח') מדגיש: דזהו אפילו לאחר שעבר ונתבר שבכח הדיין הוא רק מדין 'מחילת **ממון**' דמהני אף לאחר שנתחרט מזה, כמש"כ **ערוה"ש** (שם, ס"ז) בדעת **התומים** (סי' קכ"ד, ס"ק: א.), אבל א"א לכוף ע"ז בשו"א כמש"כ **שבט הלוי** (ח"ח, סי' ש"ב), ועי' **חזו"א** (חו"מ סי' ה', אות ח') דלא מקרי 'מחילה' רק אם נתנו לו הברירה למאן בזה. **משא"כ** ב'תביעת גט' שנוגע ל'איסורא': ל'גט פסול' ו'אשת איש', ע"ז כ"מ ל"מ 'מחילה', ואסור להתחשב בדברי צד האשה שלא בפני הבעל 'אף כשהסכים לכך', כיון ד'שלא בפניו' כ"ש הטעם: **ד'אין אשה מעיזה בפני בעלה**' וכמש"כ **הרא"ש** (כלל מ"ג, אות ל'), **מהרי"ן** (סי' א'), **מהרי"ל** (שורש ע"ב), **ראנ"ז** (סי' ס"ג), **מהרב"ץ** (ח"ב, סי' נ"ב), **ב"י** (סי' קנ"ד, אות ז'), **פרישה** (שם, סקס"ז), **ב"ש** (שם, סק"ס"ז), **פת"ש** (שם, סק"ס"ז) [באשה שטעונה עבלבלה מרד עליה ואינו מקיים עונתה, ורצתה שלא בפניו, כי דעתם הפוך דע"ת, ואצ"ל ש'הוראת' הבעל בפניהם חוץ לבי"ד אינו כלום, וכמבואר **בטושו"ע** (חו"מ פ', ס"א) [ומש"כ **חושן האפוד** (סי' מ"ג): דעדיף 'שיסכימו' לדונם שלא בפניהם כדי להמעיט המריבות ולהגדיל הסיכוי לשלום], מלבד דגם לדידיה אסור 'לכופם' ע"ז, ברור דאישתמיטתיה דברי חז"ל' והפוסקים הנ"ל: דאדרבה זה מאפשר לא להאשים את בעלה בטעונות קשים, ובכדרים שהביי"ד אין משתדלים לשלום כלל, וע"פ 'כללי הוראה' לא קימ"ל כוותיה, והסומך על דברי 'יחידאה' שבינגוד דברי כל הפוסקים, הוא 'דיין שקר' כמש"כ **רמ"א** (חו"מ סי' כ"ה, ס"ב) בשם **הרא"ש**, וגם הוי 'פורץ גדר' ו'שוטה רשע וגם רוח' וכמש"כ **מהרי"ן** (מהרי"ב, ס"ב) שא"א לכוף על הפשרה, וליכא שום חולק ע"ז, דמש"כ **בטוי"ד** (שם, ס"ב) שהדדיינים תפרוחקו מלקבל עליהם לדון דין גמור, זהו רק כלפיהם מחשש טעות, אבל ודאי שהבע"ד לא אבדו זכותם לזה וכמפורש אי' (שם, ס"ג) כנ"ל. **וכש"כ** לאחר הענקת ה'מחילה' דלקמן, שוב לא נשאר שום אמתלא אף להדיינים וכנ"ל (בהבהה, אות ג'), וולקמן (הערה יא.) **ואדרבה,** לדעת **האו"ז** (מנה' פ"א, אות ל'), **יד רמ"ה** (שבת פ"א, ס"ב), **ב"ח** (שו"ת, שם), **טו"ז** (שם) בשם **מהר"ל מפראג, תומים** (שם, ס"ד), **ותפארת יעקב** (שם, ג'), **משכנ"ל** (חו"מ ט'), **מנחת פתים** (שם): אין להדיינים אף רק 'להשתדל' אצל הבע"ד שיבכרו 'פשרה' על 'דין'. **אבל** בזה מיהא כ"מ בדיני: שא"א 'להכריחם' על קבלת 'פשרה' בשו"א [דהו"ל 'גזילה' ממש] וכמש"כ **רשב"א** (הובא **בב"י** (חו"מ סי' ק"ב), **מבי"ט** (ח"ב, רפ"ז, ודרש"ט), **מהרי"ל** (ח"ב, ק"א), **אהלי יעקב** (מהרק"ש, ר"ח), **מהרה"ן** (ח"ב, ס"א), **אבן השהם** (ס"ק) (שו"ת מ"ר, ר"ה), **בכו"ש** (סוף פוטה, לגר"ח סי' של"ז), **ושב הכהן** (כ"ה), **נאות דשא** (ר"א), **ד"ח** (חו"מ ח"ב, ה"ה), **טוה"ד** (קמא, ר"ס), **בית ישראל** (חו"מ, ג'), **עצי הלבנון** (ס"ק), **ויען דוד** (חו"מ, ר"ח) דאין להדיינים כח בשו"א להכריחם 'לפשרה', וליכא אף חולק יחידאה ע"ז. [**ד**] **ועי' דרך עדותיך** (יהושע א, ז') לגגה"ר בעל **בב"ש**, אין שמכה על קדקוד ה'פשרנים', וכ"ז הוא מלבד שהנוציאים **הם 'מוציאי שם רע' ואין להם כפרה עולמית** (בהבהה, אות ג') **והנה,** אם כך הוא אף ב'דיני ממונות', כמש"כ **הרמ"ן** (ב"ב, ס"ב) ב'דיני אישות', [דבר ב'גט' ב'דיני ממונות], ד"כ: **ריטב"א** (ב"מ ס"א ע"א, ושו"ת ס"ק ח'), [ומה שהכשיר שם, צ"ו], ובמה שכתב הביע שנתחרט, וכמש"כ **אבנ"ז** (ח"ב, אותיות: י"ט - כ"ה, וחו"מ סק"ח) [ומה דמכשיר (שם, ס"ק ח') הוא כשלא הביע חרטה], **מהרי"ל** (ח"ב, ר"ח), **מהר"ם ששון** (כ"ח), **אורים גדולים** (פ"ז), **בית מאיר** (סק"ד, ס"ז), **בי"א** (תניינא מכתי"ר ס"א, סי' ל' דף ס"ב), **הגר"ח** (רע"ק איגרטינא, כ"מ), **רעק"ל** (ס"ק ד'), **פת"ש** (שם, סכ"ט), **ערוה"ש** (שם, ס"ל) לכגריה, הוא כשלא הביע חרטה. [**ומש"כ זכרון יהודה** (ס"א) לתכשיר, הוא מדין 'בריחה' דמיירי בתלה גיטו בדבר אחר, ודברי **התשב"ץ** (ח"ב, ס"ח) דמכשיר מכח חיובו לקיים שבועתו, כבר דחה **המבי"ט** (הנ"ל) אל דברי, **המהרי"ל** (חדשים מכתי"ר, כ"מ) דמכשיר, מיירי בנשבע ברגע הנישואין, ע"ז, **ואם** כן אינו דומה לנשבע לגרש, דמ"מ לתכשיר בתלה שמחויב לגרשה מה"ת כל דקיים שבועתו, א"כ כש"כ וק"ו ד'התחייבות ציות' בשט"ב, דאף כשנעשה עם 'קנין' אינו כלום מדהוי 'קנין דברים' וכמבואר במקורות הנ"ל (בהבהה), וכ"כ: **אמרי אש** (ס', וס"א), **אוריין תליתאי** (ס"ג) [דמה"כ אין חותמתי שיחן בו דשיש חשש פסול 'מעושה' מה"ת, ואותן שנהגו להחתים נזהרו שלא להזכיר 'בכתב' עניין הגט' כלל כדלקמן (הערה ט')], וכן יוצא מדברי **חזו"א** (ס"ג, אות ל'), **ובמ"ל** (בהבהה), מכשילים את האשה הנשואה בחשש 'אשת איש' ו'ממזרות'. [**ודברי אגר"מ** (ח"ד, ק"ז) נשתנו בזיוף בהמהדורות שנדפסו לאחר פטירתו כדהוכחו **בפנקס ב"ד** (רישום 1025) **והעמק תשובה** (ח"ג, ק"י) לא ראה שהפוסקים כתבו היפך דברין, וכמש"כ בעצמו שכותב מ'סברא' ומבלי בדיקה בדברי הפוסקים, ומזהיר שלא יסמכו על דברין] **ומעתה,** אם כן הוא בדיני ממונות, א"כ כש"כ ב'דיני אישות', שתוצאת קיפוחו של הבע"ד מזכות זה, מסתיים עם 'גט פסול', ואיסור 'אשת איש' וטמיעת 'ממזרות' ח"ר, עי' **ספה"** (כרת, שו"ת סי' ע"ז), **מרדכי** (גיטין, תס"ז), **רשב"א** (ח"ג, תי"ד), **ב"ש** (ע"א, ד"ה), **נודב"צ** (תניינא, צ'), **משכנ"ל** (ס"ט, י"ד) **שמן רוקח** (תליתאי, ב'), **עונג יו"ט** (קס"ח), **אבנ"ז** (י"ז), **בר ליואי** (מ"ד), **חזו"א** (גיטין צ"ט, ב'), **קובב"ש** (אבה"ע, ס"ב) [ומה דמהני 'קבלה' עם הבע' הוא רק מדין 'מחילת **ממון**' דמהני אף לאחר שנתחרט מזה, כמש"כ **ערוה"ש** (שם, ס"ז) בדעת **התומים** (סי' קכ"ד, ס"ק: א.), **שבט הלוי** (ח"ח, סי' ש"ב), ועי' **חזו"א** (חו"מ סי' ה', אות ח') דלא מקרי 'מחילה' רק אם נתנו לו הברירה למאן בזה. **משא"כ** ב'תביעת גט' שנוגע ל'איסורא': ל'גט פסול' ו'אשת איש', ע"ז כ"מ 'מחילה', ואסור להתחשב בדברי צד האשה שלא בפני הבעל 'אף כשהסכים לכך', כיון ד'שלא בפניו' כ"ש הטעם: **ד'אין אשה מעיזה בפני בעלה**' וכמש"כ **הרא"ש** (כלל מ"ג, אות ל'), **מהרי"ן** (סי' א'), **מהרי"ל** (שורש ע"ב), **ראנ"ז** (סי' ס"ג), **מהרב"ץ** (ח"ב, סי' נ"ב), **ב"י** (סי' קנ"ד, אות ז'), **פרישה** (שם, סקס"ז), **ב"ש** (שם, סקס"ז), **פת"ש** (שם, סקס"ז) [באשה שטעונה עבלבלה מרד עליה ואינו מקיים עונתה, ורצתה שלא בפניו, כי דעתם הפוך דע"ת, ואצ"ל ש'הוראת' הבעל בפניהם חוץ לבי"ד אינו כלום, וכמבואר **בטושו"ע** (חו"מ פ', ס"א) דאישתמיטתיה דברי חז"ל' והפוסקים הנ"ל: דאדרבה זה מאפשר לא להאשים את בעלה בטעונות קשים, ובכדרים שהביי"ד אין משתדלים לשלום כלל, וע"פ 'כללי הוראה' לא קימ"ל כוותיה, והסומך על דברי 'יחידאה' שבינגוד דברי כל הפוסקים, הוא 'דיין שקר' כמש"כ **רמ"א** (חו"מ סי' כ"ה, ס"ב) בשם **הרא"ש**, וגם הוי 'פורץ גדר' ו'שוטה רשע וגם רוח' וכמש"כ **מהרי"ן** (מהרי"ב, ס"ב) שא"א לכוף על הפשרה, וליכא שום חולק ע"ז, דמש"כ **בטוי"ד** (שם, ס"ב) שהדדיינים תפרוחקו מלקבל עליהם לדון דין גמור, זהו רק כלפיהם מחשש טעות, אבל ודאי שהבע"ד לא אבדו זכותם לזה וכמפורש אי' (שם, ס"ג) כנ"ל. **וכש"כ** לאחר הענקת ה'מחילה' דלקמן, שוב לא נשאר שום אמתלא אף להדיינים וכנ"ל (בהבהה, אות ג'), וולקמן (הערה יא.) **ואדרבה,** לדעת **האו"ז** (מנה' פ"א, אות ל'), **יד רמ"ה** (שבת פ"א, ס"ב), **ב"ח** (שו"ת, שם), **טו"ז** (שם) בשם **מהר"ל מפראג, תומים** (שם, ס"ד), **ותפארת יעקב** (שם, ג'), **משכנ"ל** (חו"מ ט'), **מנחת פתים** (שם): אין להדיינים אף רק 'להשתדל' אצל הבע"ד שיבכרו 'פשרה' על 'דין'. **אבל** בזה מיהא כ"מ בדיני: שא"א 'להכריחם' על קבלת 'פשרה' בשו"א [דהו"ל 'גזילה' ממש] וכמש"כ **רשב"א** (הובא **בב"י** (חו"מ סי' ק"ב), **מבי"ט** (ח"ב, רפ"ז, ודרש"ט), **מהרי"ל** (ח"ב, ק"א), **אהלי יעקב** (מהרק"ש, ר"ח), **מהרה"ן** (ח"ב, ס"א), **אבן השהם** (ס"ק) (שו"ת מ"ר, ר"ה), **בכו"ש** (סוף פוטה, לגר"ח סי' של"ז), **ושב הכהן** (כ"ה), **נאות דשא** (ר"א), **ד"ח** (חו"מ ח"ב, ה"ה), **טוה"ד** (קמא, ר"ס), **בית ישראל** (חו"מ, ג'), **עצי הלבנון** (ס"ק) **ויען דוד** (חו"מ, ר"ח) דאין להדיינים כח בשו"א להכריחם 'לפשרה', וליכא אף חולק יחידאה ע"ז. [**ד**] **ועי' דרך עדותיך** (יהושע א, ז') לגגה"ר בעל **בב"ש**, אין שמכה על קדקוד ה'פשרנים', וכ"ז הוא מלבד שהנוציאים **הם 'מוציאי שם רע' ואין להם כפרה עולמית** (בהבהה, אות ג') **והנה,** אם כך הוא אף ב'דיני ממונות', כמו ב'דיני אישות', [דבר ב'גט' ב'דיני ממונות], ד"כ: **ריטב"א** (ב"מ ס"א ע"א, ושו"ת ס"ק ח'), [ומה שהכשיר שם, צ"ו], ובמה שכתב הביע שנתחרט, וכמש"כ **אבנ"ז** (ח"ב, אותיות: י"ט - כ"ה, וחו"מ סק"ח) [ומה דמכשיר (שם, ס"ק ח') הוא כשלא הביע חרטה], **מהרי"ל** (ח"ב, ר"ח), **מהר"ם ששון** (כ"ח), **אורים גדולים** (פ"ז), **בית מאיר** (סק"ד, ס"ז), **בי"א** (תניינא מכתי"ר ס"א, סי' ל' דף ס"ב), **הגר"ח** (רע"ק איגרטינא, כ"מ), **רעק"ל** (ס"ק ד'), **פת"ש** (שם, סכ"ט), **ערוה"ש** (שם, ס"ל) לכגריה, הוא כשלא הביע חרטה. [**ומש"כ זכרון יהודה** (ס"א) לתכשיר, הוא מדין 'בריחה' דמיירי בתלה גיטו בדבר אחר, ודברי **התשב"ץ** (ח"ב, סי' ס"ח) דמכשיר מכח חיובו לקיים שבועתו, כבר דחה **המבי"ט** (הנ"ל) אל דברי, **המהרי"ל** (חדשים מכתי"ר, כ"מ) דמכשיר, מיירי בנשבע ברגע הנישואין, ע"ז, **ואם** כן אינו דומה לנשבע לגרש, דמ"מ לתכשיר בתלה שמחויב לגרשה מה"ת כל דקיים שבועתו, א"כ כש"כ וק"ו ד'התחייבות ציות' בשט"ב, דאף כשנעשה עם 'קנין' אינו כלום מדהוי 'קנין דברים' וכמבואר במקורות הנ"ל (בהבהה), וכ"כ: **אמרי אש** (ס', וס"א), **אוריין תליתאי** (ס"ג) [דמה"כ אין חותמתי שיחן בו דשיש חשש פסול 'מעושה' מה"ת, ואותן שנהגו להחתים נזהרו שלא להזכיר 'בכתב' עניין הגט' כלל כדלקמן (הערה ט')], וכן יוצא מדברי **חזו"א** (ס"ג, אות ל'), **ובמ"ל** (בהבהה), מכשילים את האשה הנשואה בחשש 'אשת איש' ו'ממזרות'. [**ודברי אגר"מ** (ח"ד, ק"ז) נשתנו בזיוף בהמהדורות שנדפסו לאחר פטירתו כדהוכחו **בפנקס ב"ד** (רישום 1025) **והעמק תשובה** (ח"ג, ק"י) לא ראה שהפוסקים כתבו היפך דברין, וכמש"כ בעצמו שכותב מ'סברא' ומבלי בדיקה בדברי הפוסקים, ומזהיר שלא יסמכו על דברין] **ומעתה,** אם כן הוא בדיני ממונות, א"כ כש"כ ב'דיני אישות', שתוצאת קיפוחו של הבע"ד מזכות זה, מסתיים עם 'גט פסול', ואיסור 'אשת איש' וטמיעת 'ממזרות' ח"ר, עי' **ספה"** (כרת, שו"ת סי' ע"ז), **מרדכי** (גיטין, תס"ז), **רשב"א** (ח"ג, תי"ד), **ב"ש** (ע"א, ד"ה), **נודב"צ** (תניינא, צ'), **משכנ"ל** (ס"ט, י"ד) **שמן רוקח** (תליתאי, ב'), **עונג יו"ט** (קס"ח), **אבנ"ז** (י"ז), **בר ליואי** (מ"ד), **חזו"א** (גיטין צ"ט, ב'), **קובב"ש** (אבה"ע, ס"ב) [ומה דמהני 'קבלה' עם הבע' הוא רק מדין 'מחילת **ממון**' דמהני אף לאחר שנתחרט מזה, כמש"כ **ערוה"ש** (שם, ס"ז) בדעת **התומים** (סי' קכ"ד, ס"ק: א.), **שבט הלוי** (ח"ח, סי' ש"ב), ועי' **חזו"א** (חו"מ סי' ה', אות ח') דלא מקרי 'מחילה' רק אם נתנו לו הברירה למאן בזה. **משא"כ** ב'תביעת גט' שנוגע ל'איסורא': ל'גט פסול' ו'אשת איש', ע"ז כ"מ 'מחילה', ואסור להתחשב בדברי צד האשה שלא בפני הבע"ד 'אף כשהסכים לכך', כיון ד'שלא בפניו' כ"ש הטעם: **ד'אין אשה מעיזה בפני בעלה**' וכמש"כ **הרא"ש** (כלל מ"ג, אות ל'), **מהרי"ן** (סי' א'), **מהרי"ל** (שורש ע"ב), **ראנ"ז** (סי' ס"ג), **מהרב"ץ** (ח"ב, סי' נ"ב), **ב"י** (סי' קנ"ד, אות ז'), **פרישה** (שם, סקס"ז), **ב"ש** (שם, סקס"ז), **פת"ש** (שם, סקס"ז) [באשה שטעונה עבלבלה מרד עליה ואינו מקיים עונתה, ורצתה שלא בפניו, כי דעתם הפוך דע"ת, ואצ"ל ש'הוראת' הבעל בפניהם חוץ לבי"ד אינו כלום, וכמבואר **בטושו"ע** (חו"מ פ', ס"א) דאישתמיטתיה דברי חז"ל' והפוסקים הנ"ל: דאדרבה זה מאפשר לא להאשים את בעלה בטעונות קשים, ובכדרים שהביי"ד אין משתדלים לשלום כלל, וע"פ 'כללי הוראה' לא קימ"ל כוותיה, והסומך על דברי 'יחידאה' שבינגוד דברי כל הפוסקים, הוא 'דיין שקר' כמש"כ **רמ"א** (חו"מ סי' כ"ה, ס"ב) בשם **הרא"ש**, וגם הוי 'פורץ גדר' ו'שוטה רשע וגם רוח' וכמש"כ **מהרי"ן** (מהרי"ב, ס"ב) שא"א לכוף על הפשרה, וליכא שום חולק ע"ז, דמש"כ **בטוי"ד** (שם, ס"ב) שהדדיינים תפרוחקו מלקבל עליהם לדון דין גמור, זהו רק כלפיהם מחשש טעות, אבל ודאי שהבע"ד לא אבדו זכותם לזה וכמפורש אי' (שם, ס"ג) כנ"ל. **וכש"כ** לאחר הענקת ה'מחילה' דלקמן, שוב לא נשאר שום אמתלא אף להדיינים וכנ"ל (בהבהה, אות ג') **ולקמן** (הערה יא.) **אדרבה,** לדעת **האו"ז** (מנה' פ"א, אות ל'), **יד רמ"ה** (שבת פ"א, ס"ב), **ב"ח** (שו"ת, שם), **טו"ז** (שם) בשם **מהר"ל מפראג, תומים** (שם, ס"ד), **ותפארת יעקב** (שם, ג'), **משכנ"ל** (חו"מ ט'), **מנחת פתים** (שם): אין להדיינים אף רק 'להשתדל' אצל הבע"ד שיבכרו 'פשרה' על 'דין'. **אבל** בזה מיהא כ"מ בדיני: שא"א 'להכריחם' על קבלת 'פשרה' בשו"א [דהו"ל 'גזילה' ממש] וכמש"כ **רשב"א** (הובא **בב"י** (חו"מ סי' ק"ב), **מבי"ט** (ח"ב, רפ"ז, ודרש"ט), **מהרי"ל** (ח"ב, ק"א), **אהלי יעקב** (מהרק"ש, ר"ח), **מהרה"ן** (ח"ב, ס"א), **אבן השהם** (ס"ק) (שו"ת מ"ר, ר"ה), **בכו"ש** (סוף פוטה, לגר"ח סי' של"ז), **ושב הכהן** (כ"ה), **נאות דשא** (ר"א), **ד"ח** (חו"מ ח"ב, ה"ה), **טוה"ד** (קמא, ר"ס), **בית ישראל** (חו"מ, ג'), **עצי הלבנון** (ס"ק) **ויען דוד** (חו"מ, ר"ח) דאין להדיינים כח בשו"א להכריחם 'לפשרה', וליכא אף חולק יחידאה ע"ז. [**ד**] **ועי' דרך עדותיך** (יהושע א, ז') לגגה"ר בעל **בב"ש**, אין שמכה על קדקוד ה'פשרנים', וכ"ז הוא מלבד שהנוציאים **הם 'מוציאי שם רע' ואין להם כפרה עולמית** (בהבהה, אות ג') **והנה,** אם כך הוא אף ב'דיני ממונות', כמו ב'דיני אישות', [דבר ב'גט' ב'דיני ממונות], ד"כ: **ריטב"א** (ב"מ ס"א ע"א, ושו"ת ס"ק ח'), [ומה שהכשיר שם, צ"ו], ובמה שכתב הביע שנתחרט, וכמש"כ **אבנ"ז** (ח"ב, אותיות: י"ט - כ"ה, וחו"מ סק"ח) [ומה דמכשיר (שם, ס"ק ח') הוא כשלא הביע חרטה], **מהרי"ל** (ח"ב, ר"ח), **מהר"ם ששון** (כ"ח), **אורים גדולים** (פ"ז), **בית מאיר** (סק"ד, ס"ז), **בי"א** (תניינא מכתי"ר ס"א, סי' ל' דף ס"ב), **הגר"ח** (רע"ק איגרטינא, כ"מ), **רעק"ל** (ס"ק ד'), **פת"ש** (שם, סכ"ט), **ערוה"ש** (שם, ס"ל) לכגריה, הוא כשלא הביע חרטה. [**ומש"כ זכרון יהודה** (ס"א) לתכשיר, הוא מדין 'בריחה' דמיירי בתלה גיטו בדבר אחר, ודברי **התשב"ץ** (ח"ב, סי' ס"ח) דמכשיר מכח חיובו לקיים שבועתו, כבר דחה **המבי"ט** (הנ"ל) אל דברי, **המהרי"ל** (חדשים מכתי"ר, כ"מ) דמכשיר, מיירי בנשבע ברגע הנישואין, ע"ז, **ואם** כן אינו דומה לנשבע לגרש, דמ"מ לתכשיר בתלה שמחויב לגרשה מה"ת כל דקיים שבועתו, א"כ כש"כ וק"ו ד'התחייבות ציות' בשט"ב, דאף כשנעשה עם 'קנין' אינו כלום מדהוי 'קנין דברים' וכמבואר במקורות הנ"ל (בהבהה), וכ"כ: **אמרי אש** (ס', וס"א), **אוריין תליתאי** (ס"ג) [דמה"כ אין חותמתי שיחן בו דשיש חשש פסול 'מעושה' מה"ת, ואותן שנהגו להחתים נזהרו שלא להזכיר 'בכתב' עניין הגט' כלל כדלקמן (הערה ט')], וכן יוצא מדברי **חזו"א** (ס"ג, אות ל'), **ובמ"ל** (בהבהה), מכשילים את האשה הנשואה בחשש 'אשת איש' ו'ממזרות'. [**ודברי אגר"מ** (ח"ד, ק"ז) נשתנו בזיוף בהמהדורות שנדפסו לאחר פטירתו כדהוכחו **בפנקס ב"ד** (רישום 1025) **והעמק תשובה** (ח"ג, ק"י) לא ראה שהפוסקים כתבו היפך דברין, וכמש"כ בעצמו שכותב מ'סברא' ומבלי בדיקה בדברי הפוסקים, ומזהיר שלא יסמכו על דברין] **ומעתה,** אם כן הוא בדיני ממונות, א"כ כש"כ ב'דיני אישות', שתוצאת קיפוחו של הבע"ד מזכות זה, מסתיים עם 'גט פסול', ואיסור 'אשת איש' וטמיעת 'ממזרות' ח"ר, עי' **ספה"** (כרת, שו"ת סי' ע"ז), **מרדכי** (גיטין, תס"ז), **רשב"א** (ח"ג, תי"ד), **ב"ש** (ע"א, ד"ה), **נודב"צ** (תניינא, צ'), **משכנ"ל** (ס"ט, י"ד) **שמן רוקח** (תליתאי, ב'), **עונג יו"ט** (קס"ח), **אבנ"ז** (י"ז), **בר ליואי** (מ"ד), **חזו"א** (גיטין צ"ט, ב'), **קובב"ש** (אבה"ע, ס"ב) [ומה דמהני 'קבלה' עם הבע' הוא רק מדין 'מחילת **ממון**' דמהני אף לאחר שנתחרט מזה, כמש"כ **ערוה"ש** (שם, ס"ז) בדעת **התומים** (סי' קכ"ד, ס"ק: א.), **שבט הלוי** (ח"ח, סי' ש"ב), ועי' **חזו"א** (חו"מ ס

בס"ד, "שטר בירורין" - ל'דין תורה' על 'תביעת גט' עם 'כל הזכותים להלכה' - דלכו"ע אין כח לשון בי"ד לקפחו מזה [עם 'טוענים']

הבהרה: עד לפני 50 שנה לא הזכירו בתי דיינו ב'כתב' ענין 'גירושין' לא ב'הזמנה' וכש"כ דלא ב'שט"ב' ואעכו"ז דלא ב'כתב' בכתב פוסל הגט ב'מעושה'. **דלמרות** ד'קבלת קנין' אינו מחייב להלכה אם הבעל לציית לפס המדהי' 'קנין דברים' בעלמא שאינו כלום, וכמש"כ **רמב"ם** (מכירה פ"ה, ה"ד. ופכ"ב, ה"י), **תה"ד** (פסקים וכתבים, סי' קע"ג), **ש"מ** (סי' קצ"ה, סקט"ז), **ב"ש** (סי' קל"ד, סק"ז), **הגר"א** (שם, סק"ז), וכן **חתימת** שט"ב' שבאונס מחמת שמאיימים עליו ב'סירוב' או 'היתר ערכאות' שלא כדין, בטילה, וכמש"כ **ריב"ש** (סי' רכ"ח), **ותשב"ץ** (ח"ב, סי' ר"ג), **מ"מ** כתב **רמ"א** (שם, סי"ד): דצריכין לבטל ה'התחייבות' טרם הגט, וכתבו **גט מקושר** (אות ל"ט, סק"ב), **אגודת אזוב** (סי' י"ט, אות ל"ג) **עונג יו"ט** (סי' קס"ח, ד"ה שוב) [וכעי"ז כתב **מבי"ט** (ח"ג, סי' מ"א)] הטעם: דכשהבעל סובר שמוכרח לציית לשם הגט פסול ב'מעושה'. [וה"ה כשבנ"א סוברים שהשט"ב מחייבו לציית, והוא ירא שירדפוהו ע"כ, וכש"כ כהיום דחתימת שט"ב 'מחייב ציות' ע"פ חוק 'ארביטרעשין' דהוי מכשול ד'מעושה ע"י עכו"ן' וכדהוכיח המציאות]. **ומטעם** זה כתב **אוריין תליתאי** (סי' קי"ג): שאין חותמתן שט"ב על 'תביעת גט'. **ומאז** שהתחילו 'לשנות' לאחרונה להזכיר ענין ה'גט' ב'הזמנה' ו'שט"ב' ו'פס"ד', ואצ"ל אין מבטלים אותה טרם הגט, אדרבה הם מוציאין 'תמיד' [פס"ד לגרש] על דעת הבעל לגרש ע"ג הגט, כי אם שיש לו א'זכות' לעמוד על נוסח שטר"ל ב'הזמנה' ו'שט"ב' ו'פס"ד', ואצ"ל ע"פ כל הפוסקים, שלא יקפחוה ממנו הכהרחיו לגרש שלא כדין, ויהיה 'צוקע לשעבר' שאינו נענה. **אלא** דאף 'אסור' לו לחתום על נוסח שט"ב שלהם: שיוכלו לקפחו מאשתו, אמ' לייעץ לו בכתב לגרש' ע"פ סברת כריסם, וזהו מג' פנים: **א)**, לטובת הא'אשה: שתנצל מאיסור 'אשת איש' בגט פסול. **ב)**, לטובת ה'דיינים' שייצבלו מלפנ"ע בהכשלת האשה ב'גט פסול'. **ג)**, לטובת ה'כלל': שייצבלו מטמיעת 'ממזרים' ומחרון אף ה' ב'פרענויות של הקהל' וכמש"כ **העקידה** (ויראא). **ואם** הבי"ד מאיימים עליו עם 'סירוב' או 'היתר ערכאות', מבלי שידחו בכתב ה'מקורות' שבכאן בהתאם ל'כללי הוראה והכרעה', הם 'אלמים' המשתלטים עליו ב'כח הזרוע' בניגוד תוה"ק, ו'סירובם' אין לה שום תוקף כלל, והוי 'הוצאת שם רע' בעלמא שאין על זה כפרה עולמית.

בירור זכות הבעל לשט"ב זה: [א)] הבעל יש לו זכות 'קים לי' בנוגע ל'תביעת גירושין', שיוכל להסתמך אף על מיעוט פוסקים הפוטרים אותו מלגרש, עי' **בית שמואל** (אה"ע סי' ט', סק"ג), [ב] **בש"ך** (אה"ע סי' ג'), [ג] **מהרי"ב** (ח"ב, סי' ק"ז), [ד] **בפחד יצחק** (מערכת למי כופין), וכ"כ: [ה] **מר ואהלות** (אה"ע סי' ל"ז), [ו] **חת"ם** (אה"ע ח"א, סי' קס"ו) [שדברוי מובאין ולהלכה] [ז] **בפת"ש** (אה"ע סי' ע"ג, סק"ח, וסי' קנ"ד, סק"ע), [ח] **כנ"ם** (אה"ע, סי' ל"ז), [ט] **שערי רחמים** (ח"א, אה"ע סי' ס"ה ס"ב), [י] **חתן סופר** (שו"ת, אות ר' ר"ב), [יא] **אבני הארפד** (ח"ב, סי' ל"ט), [יב] **מהרש"ם** (ח"ד, סי' ס"ו), [יג] **דבר יהושע** (ח"ב, סי' ל"ד), [יד] **נחל"צ** (ח"ב, סי' ל"ט), [טו] **משפטי שמואל** (תניינא, סי' כ"ב). וליכא שום חולק ע"ז. **ואם** כך גדול כחו שיוכל להסתמך אף על 'מיעוט הפוסקים', כש"כ וק"ו שיש לו כח לעמוד על 'זכותיו' מה שמגיעים לו 'אליבא דבו"ע'. **[ב)]** ומכ"ל ברור: שכל בעל המתבע על מתן גט ומהסתבעל, המונן לחתום על נוסח שמושיטים לו, המקפח אותו אף רק מ'תנאי' אחד שבכאן, יש לו דין 'ציית דין' גמור. **וכיון** דליכא שום אמותלא לב"ד, שימאנו מלדיינו ע"פ נוסח זה [וכדלקמן] (מקורות: ב', וי"א), לזה המטרה: לחייבו בגט שלא כדין, מה שכך מסתיים אצלם כל 'פסק דין' שהבעל יגרש, א"כ פשוט דעל האשה מוטל להמציא ב"ד שיסכימו לדון ע"פ נוסח זה, ד'מאן דכאיב ליה אזיל לבי אסיא'. **דפשוט**, דלא רק ש'אינו מחוייב' להפקיר את כל עתידו ב'דיני אנשים הרוצים להשתלט עליו לקפחו מכל אשר לו שלא כדין' [בשביל נגיעת פרנסתן] ע"פ נוסח שט"ב מה שבדו מלבם לערטל ולקפח את הבעל מכל זכויותיו ההלכתיים, אלא דלפי פסק בעל **משנה"ל** (קובץ שערי הלכה, כ"ז) אף 'אסור' לחתום על שט"ב שלהם על בד"מ, וכש"כ באישות דהרי זה פוסל את הגט כדלקמן (מקורות: ב', וג'), ונמצא דהרבה יותר יש להם ליראה לדונו ע"פ נוסחתם מע"פ נוסח זה. **[ג)]**, וברור שב"ד המוציאים 'סירוב' על בעל, בשביל שהוא עומד על נוסח שט"ב זה שעם 'זכויותיו' המגיעים לו ולהלכה לכו"ע, הם 'מגלי פנים בתורה שלא כהלכה', ועוברים על העונות

מודים אנחנו החתומים מטה שקבלנו עלינו הדיינים: הרה"ג_____ שליט"א, והרה"ג_____ שליט"א,
והרה"ג_____ שליט"א, לדון ולהורות בינינו על 'תביעת גט', על פי אלה התנאים דלהלן: **[א)]**, שלא שמעו בעבר וגם לא שמעו בעתיד על שום טענה [כולל 'חוות דעת' מ'מומחים' או 'עסקנים'] חוץ לבית דין, אי שלא בנוכחות שני הצדדים[א]. **[ב)]**, שמקודם צריכין הטענות ומענות להאמר מפי הבעלי דין עצמם, ורק אחר כך מותר לה'טוענים' ולבססם עם מקורות ונימוקים[ב]. **[ג)]**, שה'פסק דין שבכתב' יעיין על פי 'דין גמור'[ג], 'דהיינו בלי שום קיפוח כלל מן הזכויות שעל פי 'דין תורה גמור', הכולל זכות 'קים לי' פי המבואר ב'כללי הפוסקים'[ד]', ומבלי שום מתן 'ייעוץ' או 'חוות דעת' כלל 'בכתב', ועצם נתינת 'ייעוץ' או 'חוות דעת' בכתב, מבטל למפרע כל תוקף השטר בירורין בין בדיני ישראל ובין בדיני או"ה[ה]. **[ד)]**, שה'פסק דין' יינתן לנו עם 'מהיכן דנתוני בכתב', [בפירוט ה'טענות' וה'מענות', וה'מקורות' וה'נימוקים' בהלכה מה שהפסק דין מבוסס עליהם[ו]]. **[ה)]**, ועם 'זכות ערעור', [שאם יובא לפניהם 'ערעור בכתב' על הפסק דין, בתוך שלשים יום משהגיע הפסק דין לידינו, בהוכחת 'טעות בדבר משנה' על פי היסודות שב'כללי הפוסקים', והדיינים לא יתקנו הפסק דין כפי דברי המערער, וגם לא יוכיחו 'בכתב' הפרכת הערעור בתוך שלשים יום משהגיע לידם, מבוסס על פי היסודות שב'כללי הפוסקים', יתבטל הפסק דין מאליה ולא נהיה חייבים לציית כלל לה'פסק דין'[ז], וגם לא יהיה לה שום תוקף כלל בדינא דמלכותא]. **[ו)]**, ורק אם הפסק דין ה'סופי' יינתן לנו בתוך שלשה חדשים מהיום[ח]. **[ז)]** סמכות הדיינים בשט"ב זה הוא רק על 'תביעת גט' בלבד, והוצאת 'פסק' על שאר דברים ('נכסי מלוג') מבטל כל תוקף השט"ב בין בדין ישראל ובין בדיני או"ה[ט]. **ואם** יארע, שעל אף שתחרו הדיינים אחר האמת [בין ב'מציאות' של העובדא, ובין בבירור ה'הלכה'] כפי יכולתם, ומבלי לנטות הקו לשום צד, ועם כל זה 'טעו בלא יודעין ובשגגה', ולא נתעוררו מיד המוחזק' מ'מ ה'דין חוזר'. **ועכ"ז** [לא יקום שאמרה כן בפניי.. ולכן לא היה ביכלתי לקבל את ה'מורשה'.. דעם המורשה א"א לברר הדברים.. ולכן חדלתי בזה עד כי יבא הבעל, ואולי יעלה בידינו לתוקן השלום, וכל נתיבותיה שלום **ופשוט** שדיין שמוותר על 'גדר' זו, מחמת נגיעת פרנסתו [מראמו שה'טוענים' השקרנים מצד האשה לא יראו לדון אצלו משום שחותר אחר האמת]. מועל בתפקידו המוטל עליו לברר האמת', ועליו ליתן את הדין. **(ג)**, עי' **טושו"ע** (חו"מ סי' כ, ב) שא"א לכוף על הפשרה, וליכא שום חולק ע"ז, דמש"כ **בשו"ע** (שם, ב') שהדיינים יתרחקו מלקבל עליהם לדון דין גמור, זהו רק כלפיהם מחשש טעות, אבל דאי שהבע"ד לא אבדו זכותם לזה וכמפורש שם (ס"ב) כנ"ל. **וכש"כ** לאחר הענקת ה'מחילה' דלקמן, שוב לא נשאר שום אמותלא מה' הדיינים וכנ"ל (בהבהרה, אות ב'), ולקמן (הערה י') **ואדרבה,** לדעת **האו"ז** (סנה' פ"א) **יד רמ"ה** (שם ד', ב'), **ב"ח** (טור, שם), **ט"ז** (שם) בשם **מהר"ל מפראג,** [ובמה שהם (אורים שם) **מהר"ם** (חו"מ סי' ס"ו) **מהרי"ל** (חו"מ סי' ס"ו) **מנחת פנים** (שם) **מסכ"י** (חו"מ סי' ס"ו) **ראש משביר** (אה"ע כ"ה), **פרת יוסף** (חו"מ ר"ד) **זקא"** (הלה' נ') **מר ואהלות** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') **נתה"מ** (שם, ב' י"ד) דהרוים שהכל כתוב בספרים, נחשב כ' טעות שבגינוד לדברי הפוסקים ב'טעות בדבר משנה', ועי' **אמרי בינה** (חו"מ ה' דיינים, ל"ד): דבנמצא טעות בדבר משנה' אז 'הפס"ד בטל מאליו' אף מבלי הודאת וחזרת הדיינים. **ואין** שום הגיון בדבר, שבע"ד יסכים לקבל עליו 'טעות בדבר' עם עצמו ואת כל עתידו ד' אנשים, שהחלטת פסק דינם [ע"פ נגיעת פרנסתם] יזוע בבירור מראש שיסתימים: שי'תן גט', דמעולם לא הוציאו פס": שהבעל 'פטור מלגרש', אז חו"ל: מ'האשה חייבת בגט', [וכמו שעשו ברוחינו הק', עי' **יכין ובועז** (הא"א, ק"ל), [אף במכה אותה], **חת"ס** (חו"מ, ס"ב) [אף בהסתיר ממנה שנשתגרע ב' חדשים בכבר חורף]. **מהרי"א** (ח"ב, קס"ז) **שד"ח** (מע' גט סי' א', סוף אות ד') שכתב: שלא נחשד אצלו שום דיין שינאנן מליתן 'מהיכן דנתוני', זולת הם לא יודע מרת נפשו שעיותות את הדין, ומתירא שלא ייתפס בקלקלתו. **ואף** לדברי **הסמ"ע** (י"ד, כ"ו): דסגי בכתיבת הטענו"מ, דאם רק כשבא לפניהם בסתמא ולא התנה כלום, אבל דאי שיש בכח מי שכבר לו נתבע אף בלי 'הזמנה', וכש"כ כשבא ע"י 'הזמנה', להתנות: שאינו מקבלם עליו בלי 'מהיכן דנתוני' בצירוף הנימוקים' דוקא, עי' **הגאת אשרי** (סנהדרין פ"ג, מ', אות ח') **ור"ן** (שם פ"א, אות ט') **והיעוטר** (ח"ב, דף א' ע"ב). **(ד)**, עי' **טושו"ע** (חו"מ, כ"ה, ס"א), **מ"**טעות בדבר מבטל הפס"ד, ועי' **רדב"ז** (ח"ב, תש"ל, ר"ד). **רשד"ז** (ח"ב, כ"ד, ח"ז, ר"ד). **ראש משביר** (אה"ע כ"ה), **פרת יוסף** (חו"מ ר"ד) **זקא"** (הלה' נ') **מר ואהלות** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') **נתה"מ** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') דהרוים שהכל כתוב בספרים, נחשב כ' טעות שבגינוד לדברי הפוסקים ב'טעות בדבר משנה', ועי' **אמרי בינה** (חו"מ ה' דיינים, ל"ד): דבנמצא טעות בדבר משנה' אז 'הפס"ד בטל מאליו' אף מבלי הודאת וחזרת הדיינים. **ואין** שום הגיון בדבר, שבע"ד יסכים לקבל עליו 'טעות בדבר' עם עצמו ואת כל עתידו ד' אנשים, שהחלטת פסק דינם [ע"פ נגיעת פרנסתם] יזוע בבירור מראש שיסתימים: שי'תן גט', דמעולם לא הוציאו פס": שהבעל 'פטור מלגרש', אז חו"ל: מ'האשה חייבת בגט', [וכמו שעשו ברוחינו הק', עי' **יכין ובועז** (הא"א, ק"ל), **מהרח"ש** (ח"א, סוס"י ע"ט), [אף במכה אותה], **חת"ס** (חו"מ, ס"ב) [אף בהסתיר ממנה שנשתגרע ב' חדשים בכבר חורף]. **מהרי"א** (ח"ב, קס"ז) **שד"ח** (מע' גט סי' א', סוף אות ד') שכתב: שלא נחשד אצלו שום דיין שינאנן מליתן 'מהיכן דנתוני', זולת הם לא יודע מרת נפשו שעיותות את הדין, ומתירא שלא ייתפס בקלקלתו. **ואף** לדברי **הסמ"ע** (י"ד, כ"ו): דסגי בכתיבת הטענו"מ, דאם רק כשבא לפניהם בסתמא ולא התנה כלום, אבל דאי שיש בכח מי שכבר לו נתבע אף בלי 'הזמנה', וכש"כ כשבא ע"י 'הזמנה', להתנות: שאינו מקבלם עליו בלי 'מהיכן דנתוני' בצירוף הנימוקים' דוקא, עי' **הגאת אשרי** (סנהדרין פ"ג, מ', אות ח') **ור"ן** (שם פ"א, אות ט') **והיעוטר** (ח"ב, דף א' ע"ב). **(ז)**, עי' **טושו"ע** (חו"מ, כ"ה, ס"א), **מ"**טעות שבגינוד מבטל הפס"ד, ועי' **רדב"ז** (ח"ב, תש"ל, ר"ד). **רשד"ז** (ח"ב, כ"ד, ח"ז, ר"ד). **ראש משביר** (אה"ע כ"ה), **פרת יוסף** (חו"מ ר"ד) **זקא"** (הלה' נ') **מר ואהלות** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') **נתה"מ** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') דהרוים שהכל כתוב בספרים, נחשב כ' טעות שבגינוד לדברי הפוסקים ב'טעות בדבר משנה', ועי' **אמרי בינה** (חו"מ ה' דיינים, ל"ד): דבנמצא טעות בדבר משנה' אז 'הפס"ד בטל מאליו' אף מבלי הודאת וחזרת הדיינים. **ואין** שום הגיון בדבר, שבע"ד יסכים לקבל עליו 'טעות בדבר' עם עצמו ואת כל עתידו ד' אנשים, שהחלטת פסק דינם [ע"פ נגיעת פרנסתם] יזוע בבירור מראש שיסתימים: שי'תן גט', דמעולם לא הוציאו פס": שהבעל 'פטור מלגרש', אז חו"ל: מ'האשה חייבת בגט', [וכמו שעשו ברוחינו הק', עי' **יכין ובועז** (הא"א, ק"ל), **מהרח"ש** (ח"א, סוס"י ע"ט), [אף במכה אותה], **חת"ס** (חו"מ, ס"ב) [אף בהסתיר ממנה שנשתגרע ב' חדשים בכבר חורף]. **מהרי"א** (ח"ב, קס"ז) **שד"ח** (מע' גט סי' א', סוף אות ד') שכתב: שלא נחשד אצלו שום דיין שינאנן מליתן 'מהיכן דנתוני', זולת הם לא יודע מרת נפשו שעיותות את הדין, ומתירא שלא ייתפס בקלקלתו. **ואף** לדברי **הסמ"ע** (י"ד, כ"ו): דסגי בכתיבת הטענו"מ, דאם רק כשבא לפניהם בסתמא ולא התנה כלום, אבל דאי שיש בכח מי שכבר לו נתבע אף בלי 'הזמנה', וכש"כ כשבא ע"י 'הזמנה', להתנות: שאינו מקבלם עליו בלי 'מהיכן דנתוני' בצירוף הנימוקים' דוקא, עי' **הגאת אשרי** (סנהדרין פ"ג, מ', אות ח') **ור"ן** (שם פ"א, אות ט') **והיעוטר** (ח"ב, דף א' ע"ב).

מקורות וביאורים: (א), עי' **גמרא** (שבועות ל"א, א'. וסוטה כ, א'): דבשמירת צד אחד שלא בפני צד השני, עוברים הדיינים וגם הבע"ד בג' לאוין, ונפסק להלכה **ברמב"ם** (סנהד' פכ"א, ה"ז), **וטשו"ע** (חו"מ ס' י"ז, ס"ה), **ובפת"ש** (שם, סק"ח), **ועו"ש** (שם, ס"ז) [בשם **ברכ"י** (סקי"א)] בשם **זוה"ק** (וישב פע"ט, אות ל"ג), **דענן שה שקול כ'עבודה זרה,** ועי' **רש"י** (סוטה כ"א, אות ט"ו), **ורמב"ם** (סה"מ, ל"ת רפ"א) שאפילו שמיעת 'דבר אחד' שלא בפני השני, מהוה מכשול גדול הגורם לעיוות הדין, **והב"** (סי' י"ז, אות ה') מדגיש: דזהו אפילו לאחר שכבר שמע דברי שניהם זה בפני זה. **ומה** דמהני 'קבלה' ע"ז ב'דיני ממונות', הוא רק מדין **מחילת ממון'** דמהני אף לאחר שנתחרט מזה, כמש"כ **ערוה"ש** (שם, ס"ה) בדעת **התומים** (סי' קכ"ד, ס"א), וגם רק כש'מביו' שעי"ז יכול להפסיד שיתקבל דברי צד השני, אבל א"א לכוף ע"ז בשו"א כמש"כ **שבט הלוי** (ח"ח, סי' ש"ב), ועי' **חזו"א** (חו"מ סי' ד', אות ח') דלא מקרי 'מחילה' רק אם נתנו לו הברירה למאן בזה. **משא"כ** ב'תביעת גט' שנוגע ל'איסורא': ל'גט פסול' ו'אשת איש', ע"ז ל"מ 'מחילה', ואסור להתחשב בדברי צד האשה שלא בפני הבעל: **ד'אין אשה מעיזה בפני בעלה'** וכמש"כ **הרא"ש** (כלל מ', סי' ה', וי"ב), **תשב"ץ** (סי' א'), **מהרי"ק** (שורש ע"ב), **ראנ"ו** (סי' ס"ו), **מהריב"ל** (מ"ג, אות ב'), **ב"י** (סי' קכ"ד, אות ז'), **פרישה** (שם, סקס"ז), **ב"ש** (שם, סקס"ו), **פת"ש** (שם, סקס"ו), **וכש"** שאסור להתחשב עם 'חוות דעת' 'עסקנים' ('מומחים' אף בפני הבעל, וק"ו שלא בפניו כי דעתם היפך דע"ת, ואצ"ל ש'הודאת' הבעל בפניהם חוץ לב"ד אינו כלום, וכמבואר **בטושו"ע** (חו"מ סי' ס"ג: דעדיף 'שיסכימו' לדונם שלא בפניהם כדי להמעיט המריבות ולהגדיל הסיכוי ל'שלום', מלבד הגם לדידיה אסור 'לכופם' ע"ז, ברור דאישתמיטתיה דברי מה"ל ל'הופוסקים הנ"ל: דאדרבה זה מאפשר לב"ד לגרש' אין משתדלים לשלום כלל, וע"פ 'כללי הוראה' לא קימ"ל כוותיה, והסומך על דברי 'יחידאה' שבנגיעת דברי כל הפוסקים, הוא 'דיין שקר' כמש"כ **רמ"א** (חו"מ סי' כ"ה, ס"ג), בשם **הרא"ש**, וגם הוי 'פורץ גדר' ו'שוטה רשע וגם רוח' וכמש"כ **מהרי"ק** (שמשפטים, שנ"ט) ד"ל: **מדבר שקר תרחק, הרי זו אזהרה לדיין, שלא יעמיד אצלו 'סניגורין', שנאמר עד האלהים יבא דבר שניהם** ע"כ, ופי' **בזית רענן** [לבעל **מג"**] (שם) הו"ל: **פירוש שצריך הבע"ד לטען בעצמו, ולא ע"י 'מליץ', שישמעו הטענות שקר, משא"כ הבע"ד עצמו אינו מעיז לטען שקר..** ע"כ. וכ"כ **מרכה"מ** (שם) וז"ל: **דהבעל דין עצמו, חזקה שאינו מעיז לטען שקר, משא"כ כשיטען ע"י 'שליח'** [אפילו בפני הבע"ד ובה"ד] ע"כ. **וכן** פסק **בפרישה** (חו"מ סי' י"ז, סק"ו) **ובסמ"ע** (שם, סק"ד) וז"ל: **דיותר יוכל להתברר האמת, כששומע מפי הבע"ד** [עצמם] ע"כ. **ועי' תומים** (שם, אורים סק"ח) **מהבעל דברים סמ"ע** הנ"ל דז"ל: [דרק] **לאחר שטענו** [הבעלי דינים עצמם] **רוצים להעמיד אחד, להעליץ ולהמתיק דבריהם באזני הדיינים, מותר** [אבל לא קודם לכן] ע"כ. ועי' **תו"ת** (משפטים, אות קי"ז) שנתארך בזה. **ואם** כ"ז אם בד"מ, כש"כ בדיני אישות כמש"כ **עדות ביעקב** (ל"ז) [באשה שטענה שבעלה מרד עליה ואינו מקיים עונתה, ורצתה שה'טוען' שלה יטען כן בעבורה משום המבטיישת לומר כן בעצמה] וז"ל: **צריכה.. לומר טענתה 'בפני ב"ד ו'בעלה' 'בפיה', ובלא"ה פשיטא דאינה נאמנת, דכיון דמטעם דא'אינה מעיזה' אנו מאמינים לה, בהכרח 'שצריך שתאמר היא עצמה טענתה' ולא ע"י אחר, דבלא"ה הכי ליכא 'העזה' כלל**, ע"כ. וכ"כ **מהרש"ם** (ח"ט, צ"ז), **וז"ל קנין תורה בקשר** (אה"ע, ל"ז, ב') **בענינים דגיע אשה מעיזה להכחישו, מפני שהבעל יודע שמשקרת, כל זה 'דוקא שאמרה כן בפניו'.. ולכן לא היה ביכלתי לקבל את ה'מורשה'.. דעם המורשה א"א לברר הדברים.. ולכן חדלתי בזה עד כי יבא הבעל, ואולי יעלה בידינו לתוקן השלום, וכל נתיבותיה שלום** ע"כ. **ופשוט** שדיין שמוותר על 'גדר' זו, מחמת נגיעת פרנסתו [מראמו שה'טוענים' השקרנים מצד האשה לא יראו לדון אצלו משום שחותר אחר האמת]. מועל בתפקידו המוטל עליו 'לברר האמת', ועליו ליתן את הדין. **(ג)**, עי' **טושו"ע** (חו"מ סי' כ, ב) שא"א לכוף על הפשרה, וליכא שום חולק ע"ז, דמש"כ **בשו"ע** (שם, כ') **שהדיינים** יתרחקו מלקבל עליהם לדון דין גמור, זהו רק כלפיהם מחשש טעות, אבל דאי שהבע"ד לא אבדו זכותם לזה וכמפורש שם (ס"ב) כנ"ל. **וכש"כ** לאחר הענקת ה'מחילה' דלקמן, שוב לא נשאר שום אמותלא מה' הדיינים וכנ"ל (בהבהרה, אות ב'), ולקמן (הערה י') **ואדרבה,** לדעת **האו"ז** (סנה' פ"א) **יד רמ"ה** (שם ד', ב'), **ב"ח** (טור, שם), **ט"ז** (שם) בשם **מהר"ל מפראג,** [ובמה שהם (אורים שם) **מהר"ם** (חו"מ סי' ס"ו) **מהרי"ל** (חו"מ סי' ס"ו) **מנחת פנים** (שם) **מסכ"י** (חו"מ סי' ס"ו) **ראש משביר** (אה"ע כ"ה), **אבן האזל** בזה מיהא כו"ע מודים: שא"א 'להכריחם' על קבלת 'פשרה' בשו"א [דהו"ל 'גזילה' ממש] וכמש"כ **רשב"א** (ח"ב, סי' ק"ב). [הובא **בב"י** (חו"מ י"ב, הר"ה). **מבי"ט** (ח"ב, רפ"ז). **מהרי"ל** (ח"א, צ"ח). **דברי ריבות** (ר"ח). **מהרשד"ם** (יו"ד, ק"א). **אהלי יעקב** (מהרחי"ש, ר"ח). **מהרש"ם** (ח"ב, חו"מ צ"ח). **מהרח"ש** (א"א, ע"א) **אבן השהם** (נ"ט). **בכ"ש** (סוף סוטה, לי"ד סי' של"ה) **ושב הכהן** (כ"ה). **נאות דשא** (נ"א). **ד"ח** (חו"מ ס' ח', ב"ה). **טוטו"ן** (קמא, ר"י) **בית ישראל** (חו"מ, ב'). **עצי הלבנון** (ק"ל) **ויען דוד** (חו"מ, ר"ח). דאין לדהיינים לכפות, ובשו"ת **בצ"י**, אין שמכה על קדקוד ה'פשרנים'], ב) הוא מלבד שבהנוצאים 'סירוב' מטעם זה **הם 'מוציאי שם רע' ואין להם כפרה עולמית** וכנ"ל **והנה,** אם כן הוא אף ב'דיני ממונות', כש"כ וק"ו ב'דיני אישות', דמלבד דגם בזה הם 'גדולים': דהרי הבעל 'מוחזק באשתו בקנין כספו'. בנוסף לזה הרי קימ"ל דאף אם הבעל 'נשבע לגרש מרצון עצמו' בלי שום 'לחץ', מ"מ אם נתחרט מזה טהגם כנו"כ מודים דהגט פסול מ'מעושה'. [דהרי ב'גט' בעינן 'רצון בשעת מתנתה', כמו ב'דיני ממונות', דס"כ: **ריטב"א** (ב"מ פ"א ע"א. ושו"ת ס"ק, ח'). [דמה שהכשיר (שם, צ"ז). דהו כשלא הביע שנתחרט, וכמש"כ **אבנ"** (ח', אותות: י"ט - כ"ה. וחו"מ ק"ח]). **מב"ט** (ח"ב, ר"ז). [דמה דמכשיר (שם, ק"ח) הוא כשלא הביע חרטה]. **מהרי"ל** (ח"ב, ר"ח) **אורים דגולים** (פ"ז). **בית מאיר** (ק"ל, ס"ד). **ב"א** (תניינא מכת"י א"ה, סי' ע' דף ר"ב). **הגר"ם ציץ** [בשבוע לציית לבנרדין], **רעק"א** (שם). **פת"ש** (קס"ד, סק"ח). **ערוה"ש** (שם, סק"ט). [ומש"כ **זכרון יהודה** (ע"א) להכשיר, הוא מדין 'בריבה' דמיירי בתלה גיטו בדבר אחר, ודברי **הנשבע"ץ** מכח חומרו לקיים כנכר דחה **המבי"ד** (הנ"ל) אל דברוי, **המהרי"ל** (חו"מ סי' ס"ו) דמכשיר, מיירי בנשבע טרם הנישואין, דכבר קיבל חמורתן]. ע"ש. **ואם** כ"ז אם בנשבע לגרש, דל"מ להכשיר הגט אם נתחרט משבועתו למרות שמחויב לגרשה מה"ת כדי לקיים שבועתו, א"כ כש"כ וק"ו דאם הבע"ד לא נשבע לגרש, דאף כשנעשה עם 'קנין' אינו דברים' וכמבואר במקורות הנ"ל (בהבהרה). וכ"כ **אמרי אש** (ס', ס"א) **אוריין תליתאי** (ק"ג) [דמה"מ (מתניתא, ש'). **ולכו"נ** (הנ"ל) ב' 'תביעת גט'] **ד'אין חוזרים** בעל 'תביעת גט' הנ"ל, ד' **בנ"ש**, אין שום הגיון בדבר, שבע"ד יסכים לקבל עליו 'טעות בדבר' עם עצמו ואת כל עתידו ד' אנשים, שהחלטת פסק דינם [ע"פ נגיעת פרנסתם] יזוע בבירור מראש שיסתימים: שי'תן גט', דמעולם לא הוציאו פס": שהבעל 'פטור מלגרש', אז חו"ל: מ'האשה חייבת בגט', [וכמו שעשו ברוחינו הק', עי' **יכין ובועז** (הא"א, ק"ל), **מהרח"ש** (ח"א, סוס"י ע"ט), [אף במכה אותה], **חת"ס** (חו"מ, ס"ב) [אף בהסתיר ממנה שנשתגרע ב' חדשים בכבר חורף]. **מהרי"א** (ח"ב, קס"ז) **שד"ח** (מע' גט סי' א', סוף אות ד') שכתב: שלא נחשד אצלו שום דיין שינאנן מליתן 'מהיכן דנתוני', זולת הם לא יודע מרת נפשו שעיותות את הדין, ומתירא שלא ייתפס בקלקלתו. **ואף** לדברי **הסמ"ע** (י"ד, כ"ו): דסגי בכתיבת הטענו"מ, דאם רק כשבא לפניהם בסתמא ולא התנה כלום, אבל דאי שיש בכח מי שכבר לו נתבע אף בלי 'הזמנה', וכש"כ כשבא ע"י 'הזמנה', להתנות: שאינו מקבלם עליו בלי 'מהיכן דנתוני' בצירוף הנימוקים' דוקא, עי' **הגאת אשרי** (סנהדרין פ"ג, מ', אות ח') **ור"ן** (שם פ"א, אות ט') **והיעוטר** (ח"ב, דף א' ע"ב). **(ד)**, עי' **טושו"ע** (חו"מ, כ"ה, ס"א), **מ"**טעות שבגינוד מבטל הפס"ד, ועי' **רדב"ז** (ח"ב, תש"ל, ר"ד). **רשד"ז** (ח"ב, כ"ד, ח"ז, ר"ד). **ראש משביר** (אה"ע כ"ה), **פרת יוסף** (חו"מ ר"ד) **זקא"** (הלה' נ') **מר ואהלות** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') **נתה"מ** (חו"מ, ב') **חו"** (קס"ח) **סמ"ע** (כ"ה, ב') דהרוים שהכל כתוב בספרים, נחשב כ' טעות שבגינוד לדברי הפוסקים ב'טעות בדבר משנה', ועי' **אמרי בינה** (חו"מ ה' דיינים, ל"ד): דבנמצא טעות בדבר משנה' אז 'הפס"ד בטל מאליו' אף מבלי הודאת וחזרת הדיינים. **ואין** שום הגיון בדבר, שבע"ד יסכים לקבל עליו 'טעות בדבר' עם עצמו ואת כל עתידו ד' אנשים, שהחלטת פסק דינם [ע"פ נגיעת פרנסתם] יזוע בבירור מראש שיסתימים: שי'תן גט', דמעולם לא הוציאו פס": שהבעל 'פטור מלגרש', אז חו"ל: מ'האשה חייבת בגט', [וכמו שעשו ברוחינו הק', עי' **יכין ובועז** (הא"א, ק"ל), **מהרח"ש** (ח"א, סוס"י ע"ט), [אף במכה אותה], **חת"ס** (חו"מ, ס"ב) [אף בהסתיר ממנה שנשתגרע ב' חדשים בכבר חורף]. **מהרי"א** (ח"ב, קס"ז) **שד"ח** (מע' גט סי' א', סוף אות ד') שכתב: שלא נחשד אצלו שום דיין שינאנן מליתן 'מהיכן דנתוני', זולת הם לא יודע מרת נפשו שעיותות את הדין, ומתירא שלא ייתפס בקלקלתו. **ואף** לדברי **הסמ"ע** (י"ד, כ"ו): דסגי בכתיבת הטענו"מ, דאם רק כשבא לפניהם בסתמא ולא התנה כלום, אבל דאי שיש בכח מי שכבר לו נתבע אף בלי 'הזמנה', וכש"כ כשבא ע"י 'הזמנה', להתנות: שאינו מקבלם עליו בלי 'מהיכן דנתוני' בצירוף הנימוקים' דוקא, עי' **הגאת אשרי** (סנהדרין פ"ג, מ', אות ח') **ור"ן** (שם פ"א, אות ט') **והיעוטר** (ח"ב, דף א' ע"ב). **(ה)**, פשוט שהבע"ד אינם שחייבים לשעבד עצמם לגמר בלתי מוגבל, ושלא יתנאי זה תוקף בהלכה, עי' **מהרי"ל** (ח"ב, ר"ח) **איתן האזרחי** (ד"ז, צ"ז) **חבצה"ק** (חו"מ, ר"ז) **ד"ג** (ח"ב, ר"ז) דתבעיית בן מתחיל ד' בשעת מתן הגט' **כש"ס** (ב"ב, ק"ל) **הטו"** (שם סקכ"ז) **ד"ל** (שם סקכ"ז) **ד"ל** (שם סקכ"ז) **ד"ל